

EFEKTYWNOŚĆ KSZTAŁCENIA A „TECHNOLOGIA KSZTAŁCENIA”

Żywucka-Kozłowska E., Bronowska K.

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Wydział Prawa i Administracji
Olsztyn, Polska

*“Usus est optimus magister –
praktyka (doświadczenie) jest
najlepszym nauczycielem.”*

Cyceron

Współczesne metody kształcenia są dalekie od tych, które stosowane były w wielu społeczeństwach dzisiejszego świata jeszcze nie tak dawno. Wydawałoby się, że do lamusa odeszła tablica i kreda, bez których trudno sobie wyobrazić szkołę. Tak jednak się nie stało i nie stanie zbyt prędko, bowiem w wielu przypadkach są one równie potrzebne, jak dziesiątki lat temu.

O efektywności kształcenia można rozważać w wielu obszarach, jednakże ramy tego opracowania nie pozwalają na szerszą analizę tak definicji, jak i różnorodnego interpretowania istoty zagadnienia [1]. Nie sposób jednak pominąć ustawowego określenia efektów kształcenia, jakie ustawodawca wprowadził do ustawy o szkolnictwie wyższym w Polsce, przez które rozumie się wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne uzyskane w procesie kształcenia przez podmiot uczący się [2].

Uwagę naszą skupiłyśmy na zgoła innym elemencie, który w naszym przekonaniu ma istotny wpływ na dzisiejsze, XXI wieczne kształcenie i jego efektywność. Mamy tu na myśli technologię edukacji, którą rozumiemy jako konglomerat technik służących przekazywaniu wiedzy i umiejętności. Współczesne osiągnięcia techniki pozwalają na zupełnie inne prowadzenie zajęć (w tym w drodze e- learningu). Nie znaczy to jednak, że metody te, będące efektem postępu technologicznego mają same zalety i są bez wad.

Brytyjski model edukacji opiera się na jego celu, którym jest umożliwienie i ułatwienie uczniom (studentom) uczenia się. Szczególnie akcentowanym elementem w tym modelu jest satysfakcja ucznia (studenta), która przybiera wartość rynkową [3]. Takie ujęcie nauczania jako określonego sposobu postępowania dydaktycznego nie budzi kontrowersji w skomercjalizowanym świecie, gdzie za usługę (naukę) po prostu należy płacić. Koszty ponosi usługobiorca, a zatem uczeń czy student. Usługobiorca ma zatem prawo oczekiwać coraz to lepszych i nowszych metod, które ułatwią mu przyswajanie wiedzy. Jedną z nich stał się e- learning, który pozwala na uczestniczenie w zajęciach bez konieczności przemieszczania się z domu do szkoły czy uczelni. Wystarczy zająć miejsce przed ekranem monitora komputera i bacznie śledzić to, co dzieje się po drugiej stronie wirtualnej rzeczywistości.

Wydawałoby się, że metody tego rodzaju usprawniają proces dydaktyczny w stopniu równym innym znanym i praktykowanym metodom. Trudno się zgodzić z tą tezą, zwłaszcza gdy spojrzeć nań przez pryzmat układu mistrz – uczeń. Brak rzeczywistego kontaktu z nauczycielem nie wpływa korzystnie ani na ucznia w

szkole powszechnej ani też na studenta [4]. W literaturze przedmiotu wyraźnie podkreśla się, że cele kształcenia uwarunkowane są triadą czynników, a mianowicie właściwościami ucznia, takimi samymi nauczyciela oraz tłem procesu dydaktycznego, czyli sytuacją, w jakiej znajdują się wymienione podmioty [5].

Człowiek jest jednostką społeczną. Wzrasta wśród ludzi, uczy się w pewnej grupie, pracuje z ludźmi. Grupa społeczna ma zatem wpływ na procesy jakie zachodzą z udziałem jednostki [6]. Kształcenie jest jednym z nich. Pomijamy metody, techniki czy inne determinanty tego procesu. Najważniejszym jest to, że przebiega ono w relacji nauczyciel (mistrz) – uczeń (student).

Dyskurs o zmianach w modelu kształcenia trwa od początku XXI, kiedy to G. Dryden i J. Vos opublikowali swoją pracę na temat rewolucji w uczeniu [7]. W tym miejscu należy podkreślić, że wspomniani autorzy piszą o szesnastu tendencjach okołodeukacyjnych, które mają kształtować przyszłość. Wydaje się, że tak zaplanowany proces kształcenia, pełen innowacji technicznych nie tyle zaprowadzi porządek dydaktyczny, edukacyjny, co pogłębi chaos [8].

Dzisiejsze społeczeństwo sieciowe [9] opiera się na cywilizacji bitowej, w której prym wiedzie dyskurs nowocześnieści, jednoznaczność odbić wartości jako wzorów, porządek, równowagowa ambivalencja jak i konieczność i swoista ciągłość w pomijaniu wartości tak kulturowych jak i społecznych [10].

Technologia edukacji (kształcenia) stała się faktem, potrzebą nowoczesnego społeczeństwa. W. T. Nowacki wskazał jej konstytutywne cechy, a mianowicie: nowoczesność, optymalizacja osiągnięć, integracja dorobku z różnych dziedzin naukowych, naukowość, powtarzalność procesów i efektów kształcenia, programowanie czynności ucznia i nauczyciela, systematyczność, dokładność, jakość oceny uzyskanych wyników kształcenia [11]. Takie określenie jest kompatybilne z teorią porządku, jednak nie należy zapominać, że „edukacja jest procesem zmian w uczących się i nauczycielach, dokonywających się pod wpływem nie tylko oddziaływań dydaktycznych i wychowawczych ale także wielu czynników niekontrolowanych, zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych, dlatego tak często mów się i pisze o chaosie w szkole i poza szkołą” [12].

Technologia kształcenia jest jednym z wykładników postępu cywilizacyjnego. Niewątpliwie umożliwia szerszą niż dotychczas [13] perspektywę poznania, rozumienia czegoś, co dotychczas nie było znane. Proces kształcenia nie może się jednak obyć bez mistrza, nauczyciela, który kieruje poznaniem i rozumieniem czegoś nowego. Dążenie do uporządkowania, usystematyzowania wiedzy, umiejętności jest koniecznością o wymiarze szerszym niż edukacyjny. Skuteczność (efektywność) kształcenia i technologia kształcenia w takim ujęciu winny być spójne, kompatybilne. Rozwiązanie to ma bardziej teoretyczny niż praktyczny wymiar. W procesie kształcenia, niezależnie od przyjętych metod, rozwiązań technicznych czy innych determinantów mamy do czynienia z człowiekiem, który coraz częściej dostrzega świat w stanie może nie tyle chaosu, lecz sprzeczności, braku ładu i porządku. To niewątpliwie wpływa na efektywność jego kształcenia. Warto jednak wskazać, że progres tak cywilizacyjny jak i kulturowy nierozdzielnie związany jest z twórczością i innowacyjnością. W takim ujęciu technologia kształcenia jest sztuką, innowacją, która może przyczynić się do zwiększenia efektywności kształcenia. Nie zastąpi jednak człowieka, nauczyciela, mistrza. Może

mu jedynie służyć jako element pomocny w pracy dydaktycznej i wychowawczej. Najmłodsze pokolenia zwane niekiedy „sieciakami” [14] to rzesze posługujące się najnowszymi narzędziami bitowego (sieciowego) świata. Nie należy jednak z nadmierną gorliwością dążyć do kształcenia opartego wyłącznie na bitowym programowaniu nauczania. Technologia tego procesu jakkolwiekby nie analizowana i oceniana jest tylko procesem, dla istnienia którego niezbędni są tak nauczyciele (mistrzowie) jak i uczniowie (studenci).

BIBLIOGRAFIA

1. Por. J. Mischke, Efektywność kształcenia (on line : <http://home.agh.edu.pl>) dostępne 29 marca 2013 roku; M. Duszyński, Efekty kształcenia w Polsce: perspektywa brytyjska (w:) Nauka 1/ 2011; G. Mazurkiewicz (red.) Jakość edukacji, różnorodne perspektywy, WUJ, Kraków. – 2012.
2. Por. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 z późniejszymi zmianami).
3. Por. C. Rogers, Freedom to learn, London, Toronto, Sydney 1983, Charles E. Merrill Publ. Comp. oraz P. Ramsden, Learning to teach in Higher Education Routledge, London 1992
4. Por. Z. Kwieciński, B. Śliwerski, (red.) Pedagogika, PWN, Warszawa 2003 (tom II); C. Kupisiewicz, Podstawy dydaktyki ogólnej , PWN, Warszawa 1988, B. Niemierko, Antycena w szkole i na uczelni (w:) Nowa szkoła 1994/1.
5. Por. M. Ledzińska, E. Czerniawska, Psychologia nauczania. Ujęcie poznawcze, PWN, Warszawa 2011; K. Kruszewski, Sztuka nauczania, PWN, Warszawa 2005; B. Niemierko, Diagnostyka edukacyjna, PWN, Warszawa. – 2009.
6. Por. W.G. Stephan, C.W. Stephan, Wywieranie wpływu na ludzi, GWP, Gdańsk. – 2003.
7. Por. G. Dryden, J. Vos, Rewolucja w uczeniu, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań. – 2003.
8. Wentka K. Teoria, technologia i sztuka uczenia w kontekście porządku i chaosu (w:) Wybrane problemy współczesnej humanistyki, Wydawnictwo SSW CB, Szczecin. – 2010. - s. 51 – 68.
9. Perzycka E. Struktura i dynamika kompetencji informacyjnych nauczyciela w społeczeństwie sieciowym, WNUS, Szczecin. - 2008.
10. Por. J. Gnitecki, Przemiany informatyki oraz cywilizacji i edukacji informacyjnej, Wydawnictwo PTP, Poznań 2005. - s. 88.
11. Por. T.W. Nowacki, Leksykon pedagogiki pracy, Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji PIB, Radom 2004. - s. 248 – 249.
12. Wentka K. Teoria, technologia i sztuka uczenia w kontekście porządku i chaosu (w:) Wybrane problemy współczesnej humanistyki, Wydawnictwo SSW CB, Szczecin. – 2010. - s. 63.
13. Por. K. Ajdukiewicz, Język i poznanie, PWN, Warszawa 1985; L. Nowak, Myt i myśl, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 2004; E. Kant, Krytyka czystego rozumu, PWN, Warszawa – 1957.
14. Por. E. Perzycka, Struktura i dynamika kompetencji informacyjnych nauczyciela w społeczeństwie sieciowym, WNUS, Szczecin. – 2008.
15. Ajdukiewicz K. Język i poznanie, PWN, Warszawa. – 1985.
16. Dryden G., Vos J. Rewolucja w uczeniu, Wydawnictwo Zysk i S-ka , Poznań. – 2003.
17. Duszyński M. Efekty kształcenia w Polsce: perspektywa brytyjska (w:) Nauka 1. – 2011.
18. Gnitecki J. Przemiany informatyki oraz cywilizacji i edukacji informacyjnej, Wydawnictwo PTP, Poznań. – 2005.
19. Kant E. Krytyka czystego rozumu, PWN, Warszawa. – 1957.
20. Kruszewski K. Sztuka nauczania, PWN, Warszawa. - 2005.
21. Kwieciński Z., Śliwerski B. (red.) Pedagogika, PWN, Warszawa (tom II). - 2003.
22. Kupisiewicz C. Podstawy dydaktyki ogólnej, PWN, Warszawa. – 1988.

23. Ledzińska M., Czerniawska E. Psychologia nauczania. Ujęcie poznawcze, PWN, Warszawa. – 2011.
24. Mazurkiewicz G. (red.) Jakość edukacji, różnorodne perspektywy, WUJ, Kraków. – 2012.
25. Mischke J. Efektywność kształcenia (on line : <http://home.agh.edu.pl>) dostępne 29 marca 2013 roku.
26. Niemierko B. Antyocena w szkole i na uczelni (w:) Nowa szkoła. - 1994/1.
27. Niemierko B. Diagnostyka edukacyjna, PWN, Warszawa. – 2009.
28. Nowacki T.W. Leksykon pedagogiki pracy, Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji PIB, Radom. – 2004.
29. Nowak L. Myt i myśl, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań. – 2004.
30. Perzycka E. Struktura i dynamika kompetencji informacyjnych nauczyciela w społeczeństwie sieciowym, WNUS, Szczecin. – 2008.
31. Ramsden P. Learning to teach in Higher Education Routledge, London. – 1992.
32. Rogers C. Freedom to learn, London, Toronto, Sydney 1983, Charles E. Merrill Publ. Comp.
33. Stephan W.G., Stephan C.W. Wywieranie wpływu na ludzi, GWP, Gdańsk. - 2003
34. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 z późniejszymi zmianami)
35. Wenta K. Teoria, technologia i sztuka uczenia w kontekście porządku i chaosu (w :) Wybrane problemy współczesnej humanistyki, Wydawnictwo SSW CB, Szczecin. – 2010.

УДК 378.663.096 (4766)

ПОДГОТОВКА КАДРОВ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ – НОВОЕ НАПРАВЛЕНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА

Жолик Г.А.

УО «Гродненский государственный аграрный университет»

г. Гродно, Республика Беларусь

Агропромышленный комплекс Гродненской и Брестской областей республики уже в конце прошлого века характеризовался многопрофильностью. Уже в те времена, наряду с производством зерна, картофеля и овощей, мяса и молока, в сельскохозяйственных организациях начали заниматься их переработкой.

В последующее время число линий, цехов и заводов, перерабатывающих продукцию в сельскохозяйственных организациях, ежегодно увеличивалось. К началу XXI столетия в этом регионе почти каждое второе сельскохозяйственное предприятие занималось товарной доработкой или переработкой растениеводческой и животноводческой продукции. Во многих сельскохозяйственных предприятиях функционировали по 2-3 и более цехов и линий по переработке. Одновременно активно расширялась собственная торговая сеть.

Увеличение объемов переработки растениеводческой и животноводческой продукции на местах её производства позволило не только повысить занятость сельского населения в зимние месяцы, но и способствовало улучшению экономического положения предприятий. Ведь хорошо известно, что продавать сырьё, т. е. зерно, мясо, молоко и т. д., всегда с экономической точки